

Elinympäristön rakennepiirteet

- Varttunutta tai vanhaa kuusivaltaista sekametsää
- Järeitä haapoja tai haaparyhmiä
- Haapaa, koivua ja leppää sekapuustona, tai keskittyminä havumetsän seassa
- Alueellista vaihtelua Etelä- ja Pohjois-Suomen välillä

Liito-oravakarttoitus

Etsitään: papanoita, pesiä ja virtsajälkiä

Liito-oravan kevätpapanat ovat siitepölyn vuoksi kellertäviä. Kesällä papanoiden väri on tummemman ruskea. Myös vanhemmat papanat ovat sävyltään tummia.

Koloa tai risupesää ei aina löydy, mutta runsas määrä papanoita tyypillisessä elinympäristössä voidaan tulkita lisääntymis- ja levähdyspaikaksi.

Lisääntymis- ja levähdyspaikka

Kuva: Inna Salminen

- Pesä voi olla kolopuussa, risupesässä, pöntössä, tai rakennuksessa.
- Lisääntymis- ja levähdyspaikkaan kuuluu pesäpuu ja muuta liito-oravan tarvitsemaa puustoa
 - Suojaa tarjoavat puut ja ruokailupuut ovat osa lisääntymis- ja levähdyspaikkaa

Ruokailupuut ja ruokailualueet

Kuva: Inna Salminen

- Liito-orava syö lehtipuiden lehtiä ja norkkoja: haapa, koivut ja lepät ovat ruokailupuuta
- Liito-orava varastoi ruokaansa talven varalle isojen kuusten oksastoon

Kulkuyhteydet

Miten liito-orava liikkuu

- Liito-orava pystyy hyödyntämään yli 10-metristä puustoa kulkuyhteytenä.
- Liitoluku 3 x h
- Kulkuyhteys katkeaa yleensä yli 100 metrin aukeaan

Kulkuyhteydet maisematasolla

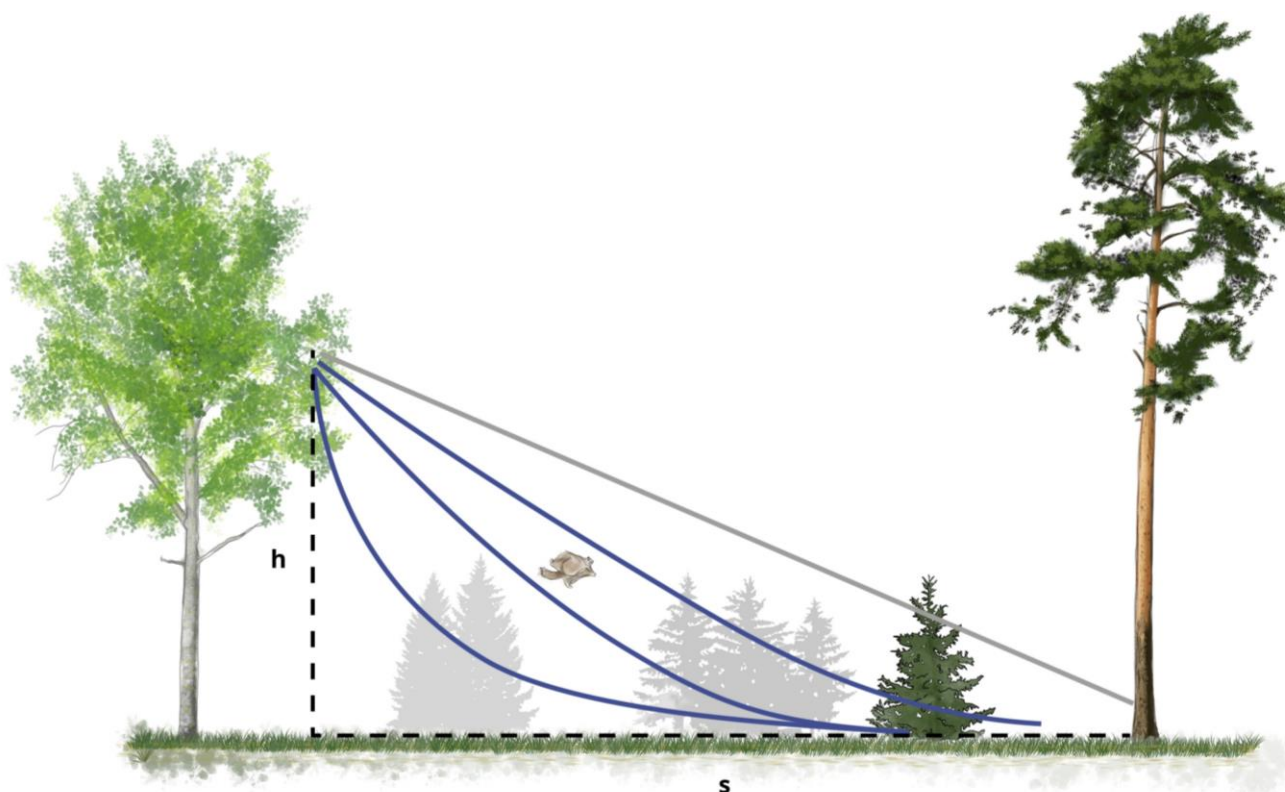
- Luontaiset kulkuyhteydet
 - Luontokohteet (metsälaki), metsäsertifiointin myötä peitteiseksi jäävät kohteet, hyvän luonnonhoidon ansiosta peitteiseksi jäävät kohteet
 - Pysyvät suojelualueet
 - Natura-alueet yms.

Esimerkiksi pienvedet, rantametsät, soiden vaihettumisvyöhykkeet ja peltojen reunavyöhykkeet

Metsätilan kulkuyhteydet

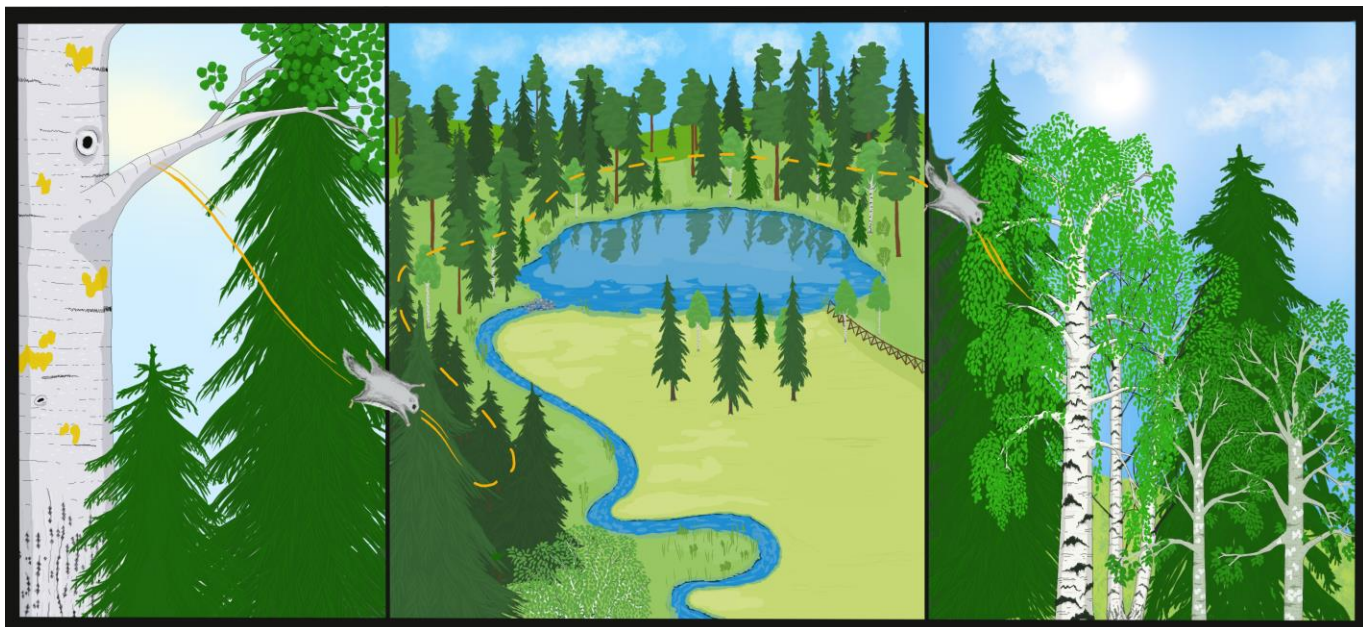
- Käsittelemättä jäävät puustoiset kuviot, joilla puusto on yli 10-metristä.
- Harvennus- ja jatkuvan kasvatuksen kuviot.

Kulkuyhteydet

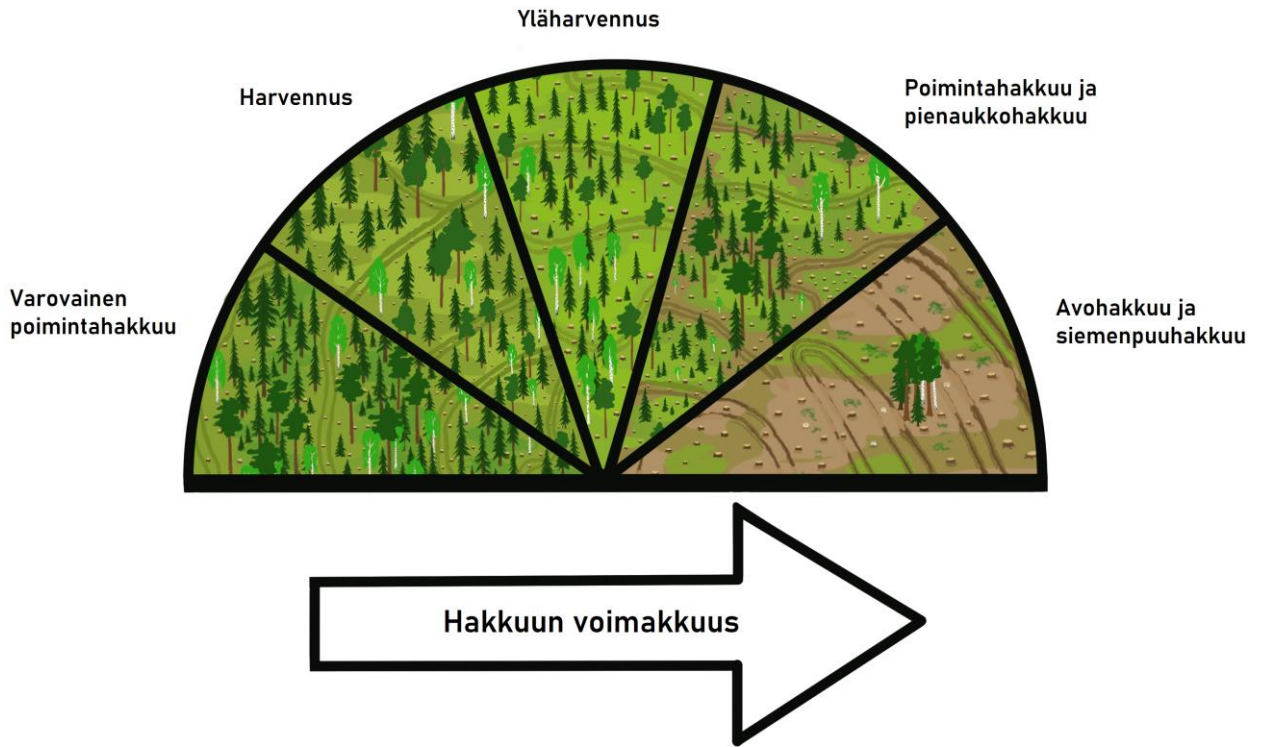
Kuva: Liito-oravan huomioiminen kaupunkisuunnittelussa - Hyvien käytäntöjen opas 2021

Liito-oravan liidon pituus riippuu lähtökorkeudesta. Yleensä se voi liittää noin kolminkertaisen matkan verrattuna lähtökorkeuteen.

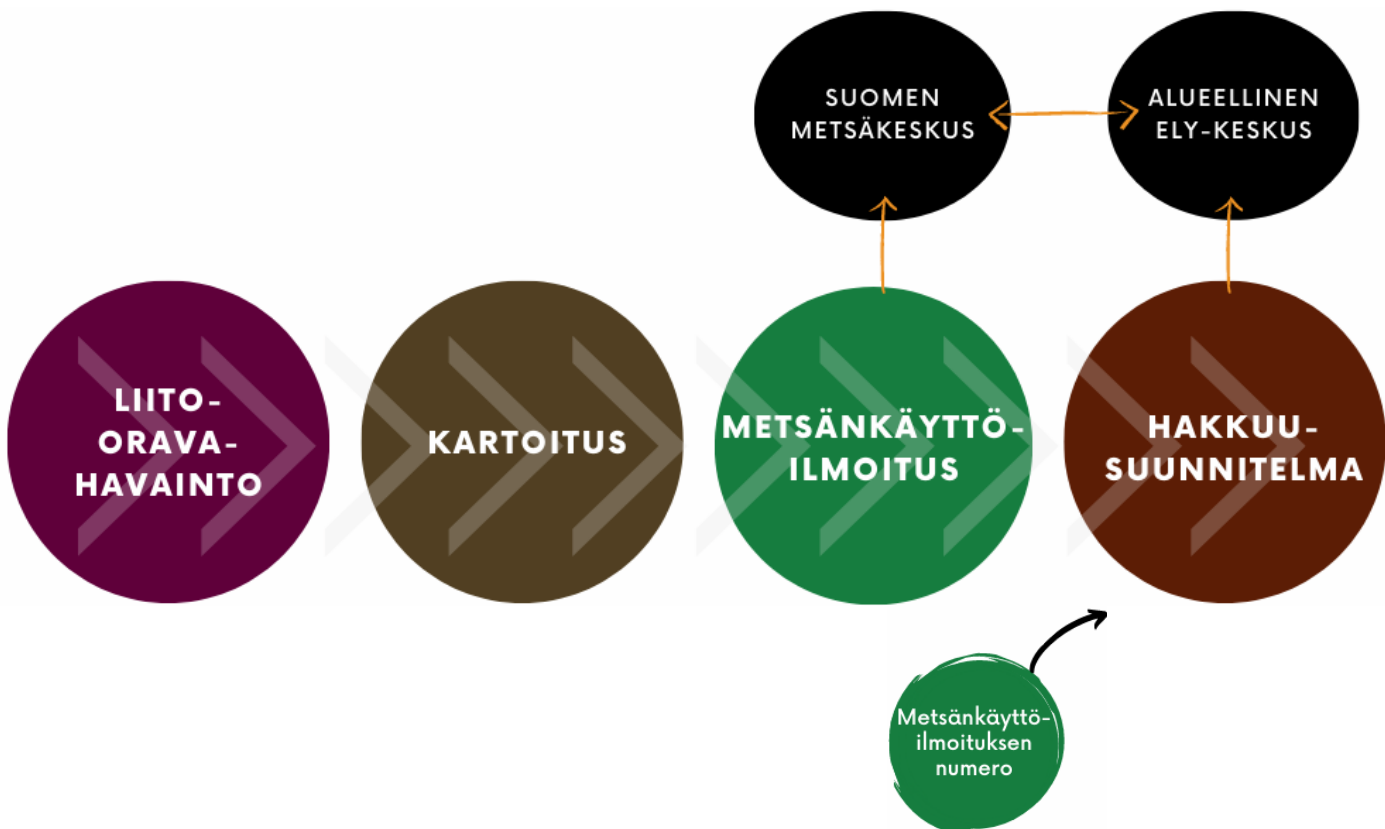

Yli 100 metriä leveät avoimet alueet katkaisevat liito-oravan kulkuyhteyden.

Hakkuun suunnittelu - toimintamalli

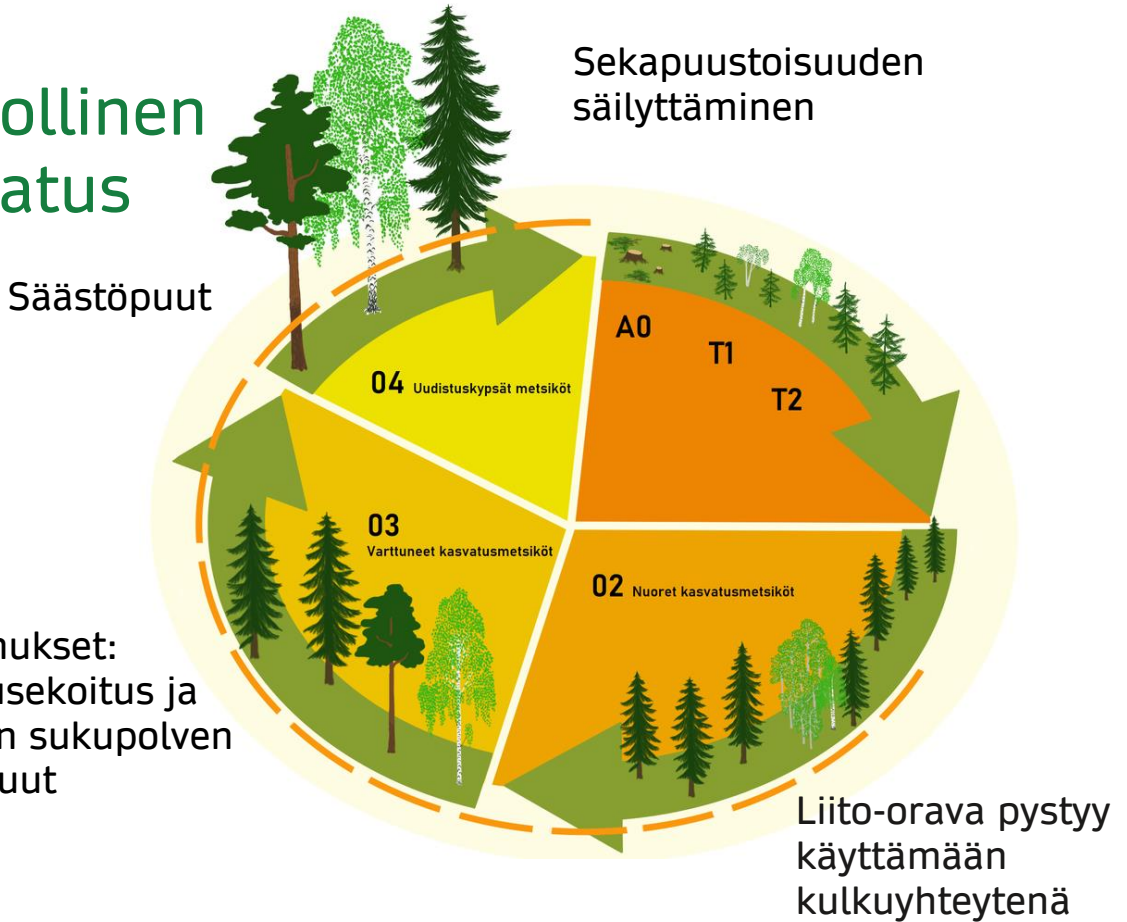

Hakkuun voimakkuus vaikuttaa suunnittelun tarkkuuteen: mitä voimakkaampi hakkuutapa, sen tarkempi suunnitelma tehdään.

Talousmetsien luonnonhoito ja liito-orava

Jaksollinen kasvatus

Jatkuvakasvatus

- Liito-orava pystyy käyttämään kulkuyhteytenä
- Huolehdataan haapajatkumosta – yleisin kolopuu
- Lehtipuita ruokailuun: leppää ja koivua talviruokaksi ja kesäksi haapaa
- Tuuheita kuusia suojaiksi ja ruoan kätkemistä varten

Liito-oravakohteiden hakkuuiden muistilista

Muistilista on tehty maanomistajan ja toimihenkilön avuksi liito-oravakohteiden hakkuuiden suunnitteluun ja niistä keskusteluun. Se on hyvä apu liito-oravakohteilla, joissa on luonnonsuojelulain mukainen lisääntymis- ja levähdyspaikka. Muistilistaa voi hyödyntää myös muissa liito-oravalle sopivissa metsissä. Toimenpiteiden toteutustapa vaihtelee maanomistajan tavoitteiden ja kohteen luonnonhoidon mahdollisuuksien mukaisesti. Maanomistaja valitsee sopivat keinot metsässään, kuitenkin vähintään lain ja käytössä olevan metsäsertifiointin vaatimukset huomioiden. Omiin merkintöihin voit kirjata esimerkiksi kuvion numeron.

(x)	Kasvatushakkuut (ensiharvennus, muu harvennus), jatkuva kasvatus (poimintahakkuu, pienaukkohakkuu)	Omat merkinnät
	Puulajisuhteissa suositaan lehtipuuta (etenkin haapa, lepät ja koivu) sekapuuna	
	Säästetään edellisen sukupolven kolopuut ja järeät kuuset	
	Säästetään suojatiheikköjä etenkin lehtipuukeskittymien ympärille	
	Sijoitetaan säästöpuut liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan yhteyteen	
	Tähdätään harvennuksella eri-ikäisrakenteiseen kasvatukseen, jossa alue säilyy puustoltaan peitteisenä	
	Poistetaan suurempia puita ja tehdään tilaa pienemmille elinvoimaisille puille sekä taimille	
	Hakataan pieniä luontaisesti taimettuvia aukkoja	
	Jatketaan puuston kiertoaikaa käyttämällä yläharvennusta lisääntymis- ja levähdyspaikan ympärillä	

(x)	Uudistushakkuut (avohakkuu, siemenpuuhakkuu, suojuspuuhakkuu, kaistalehakkuu) ja metsän uudistaminen	Omat merkinnät
	Säästöpuina suositaan lehtipuita kuten haapaa, leppää ja koivua sekä kuusta niiden läheisyydessä	
	Sijoitetaan säästöpuut liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan yhteyteen	
	Jätetään normaalia (sertifiointin vaatimuksia) suurempi määrä säästöpuita	
	Suunnitellaan hakkuu niin, että lisääntymis- ja levähdyspaikka jää käsittelyn kuvion reunalle, ei keskelle	
	Ylläpidetään kulkuyhteyksiä (>10 m puusto) lisääntymis- ja levähdyspaikalta ympäröiviin metsiin	
	Mitoitetaan kaistalehakuussa hakatun kaistaleen leveydeksi enintään 20-30 metriä	
	Edistetään sekapuustoisuutta metsänuudistamisessa	

Muuta huomioon otettavaa: tilatason tavoitteet säästöpuiden määrän, suojavyöhykkeiden leveyden tai sekapuustoisuuden suhteen.

Suojelun vaihtoehdot

	Määräaikainen suojele		Pysyvä suojele	
Suojelu- vaihtoehto	10 vuoden ympäristö- tukisopimus	20 vuoden määräaikainen suojausopimus	Yksityinen suojausalue (YSA)	Alueen myynti valtiolle suojele
Suojelu- sopimuksen osapuolet	Metsäkeskus ja maanomistaja	ELY-keskus ja maanomistaja		
Kohteen koko	Pääasiassa pienialaiset kohteet	Pääasiassa yli 4 hehtaarin yhtenäiset alueet tai olemassa oleviin suojelealueisiin rajautuvat alueet. Myös pienialaiset kohteet mahdollisia.		
Omistus	Alueen omistus säilyy maanomistajalla			Omistus siirtyy kaupassa valtiolle
Korvauksen verotus	Korvaus on veronalaista pääomatuloa	Korvaus on yksityishenkilölle verovapaata tuloa		Kauppahinta on yksityishenkilölle verovapaata tuloa
Korvauksen peruste	Maakunta- kohtainen puuston keskikanto-hinta	Taloudellisen menetyksen suuruus suojaus ajalta	Korvaus puuston käyvästä arvosta, ei maapohjasta	Tilakauppa, korvaus puuston lisäksi myös maapohjasta
Toimijalle maksettava palkkio	Hakemuksen valmistelusta maksetaan valmistelukor- vaus toimijalle	Kohteiden välityksestä maksetaan välityskorvaus toimijalle, jolla on välitysopimus alueellisen ELY- keskuksen kanssa		